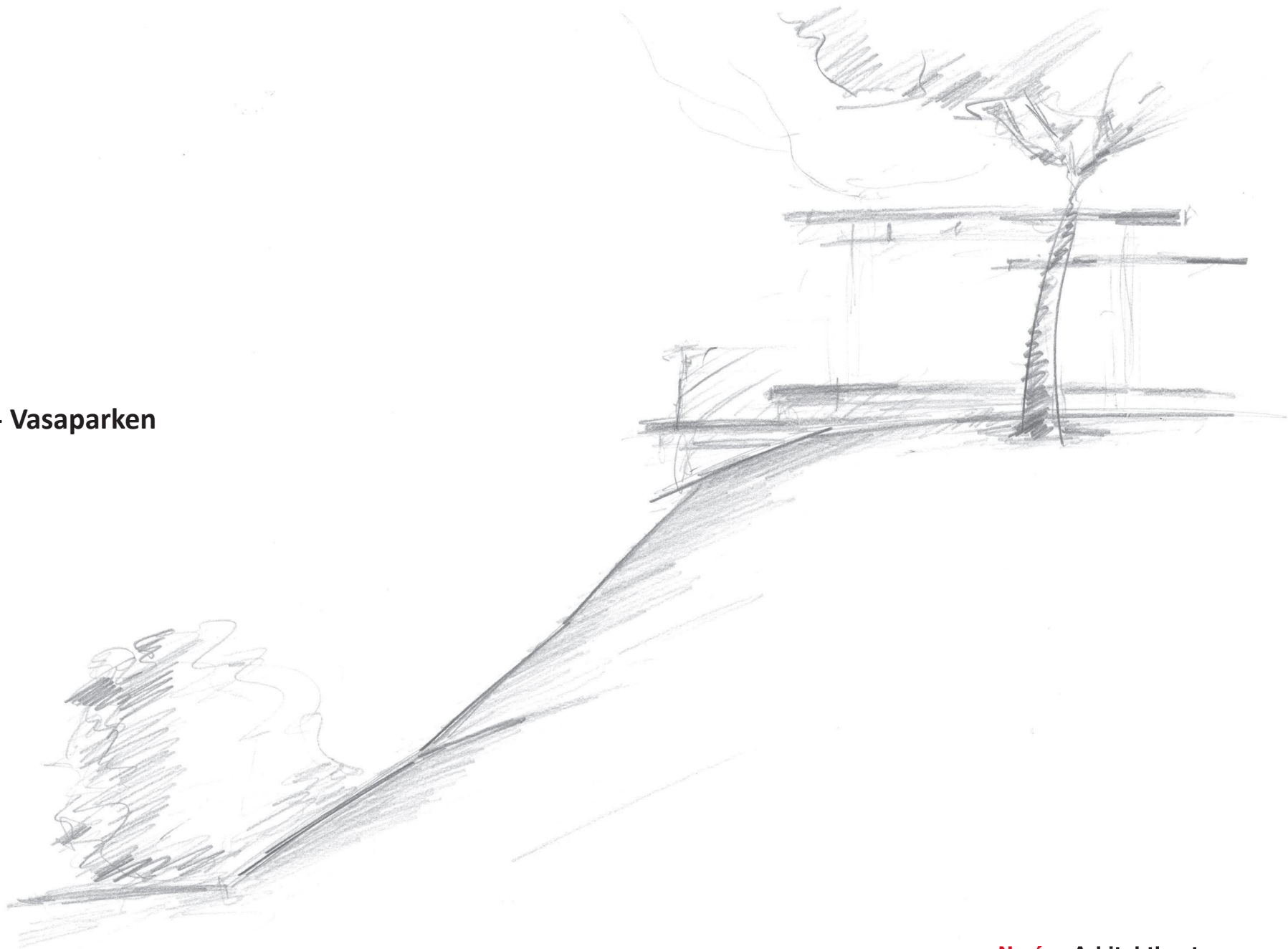

Yogapaviljong - Vasaparken

Programhandling

2020-05-19

UPPDRAGET

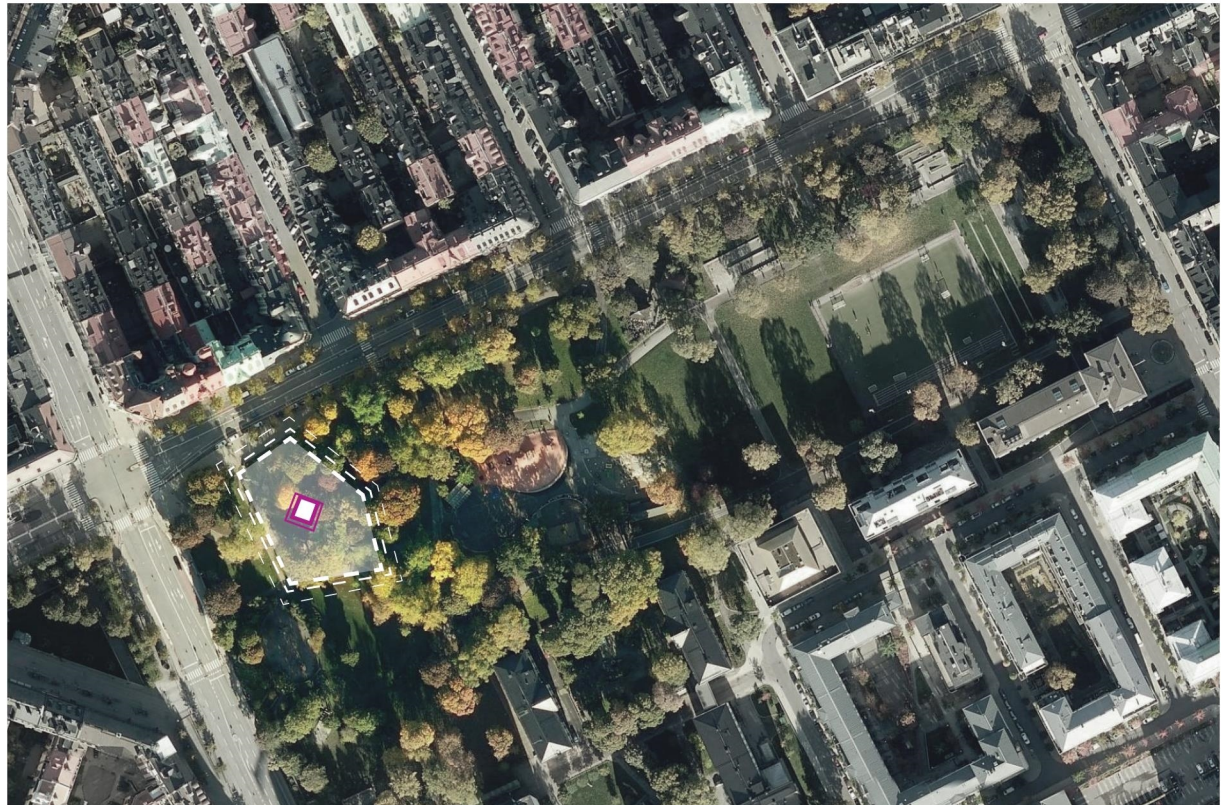
Inom Norrmalms stadsdelsförvaltnings projekt att utreda en yogapaviljong i Vasaparken formulerades under hösten 2019 ett uppdrag som erbjöds Nyréns Arkitektkontor inom ramen för exploateringskontorets ramavtal för landskapsarkitektur. Uppdraget var att på en kulle i Vasaparkens västra del utforma en yogapaviljong som är öppen och tillgänglig för alla och som inbjuder till utövning av yoga och kontemplation, centralt i innerstaden. Utformningsförslaget presenteras i detta gestaltungsprogram.

MEDVERKANDE PROGRAMHANDLING

Projektledare Norrmalms stadsdelsförvaltning:
Veronica Johnander
Landskapsarkitekter Nyréns Arkitektkontor:
Johanna Jarméus, Tobias Phersson

Nyréns Arkitektkontor

Nackagatan 4, Box 4709
116 92 Stockholm
08-698 43 00
info@nyrens.se
www.nyrens.se

Orienteringsbild: Projektets placering i den västra delen av Vasaparken, Stockholm.

BAKGRUND

Ett medborgarförslag att uppföra en yogapaviljong i Vasaparken inkom till Norrmalms stadsdelsnämnd i maj 2017. Förslagsställaren beskriver att det saknas en plats för lugnare träningsformer, så som yoga, i stadsdelen, och föreslår därför att en paviljong med golv och tak ska uppföras.

Yoga är en populär motionsform spridd över alla åldrar. Enligt Centrum för idrottsforskning (<https://idrottsstatistik.se>), som samlar statistik från Riksidrottsförbundet, Statistiska Centralbyrån och Folkhälsomyndigheten, är yoga på nionde plats bland Sveriges tio populäraste idrotts- och motionsaktiviteter, sett till antalet regelbundna utövare mellan 6-80 år.

I enlighet med Norrmalms parkplan är det angeläget att kunna till skapa rofyllda platser i den intensiva stadsmiljön.

På sitt sammanträde i september 2017 beslutade nämnden att ge förvaltningen i uppdrag att utreda idén vidare om att skapa en plats för kontemplation, yoga och andra lugna aktiviteter för rofyllda stunder och att närmare undersöka vilken park och plats som skulle vara mest lämpad.

Vasaparken anlades omkring förra sekelskiftet med syftet att ge stadens invånare en plats för stärkande idrott, lek och promenader. Parken är idag mycket populär och flitigt använd. Här finns flera aktivitetsytor med spelplan/isbana, parklek, boulebanor, dansbana, utegym med mera. Kulturhistoriskt fanns sedan 1700-talet en hälsobrunn på Sabbatsbergs sjukhusområde. Hälsotemat har därmed sedan länge varit centralt på platsen. Medborgarförslaget om en yogapaviljong i Vasaparken bygger med andra ord vidare på temat om hälsa och välbefinnande.

INNEHÅLL

Bakgrund & placering.....	4
Yoga.....	6
Förslaget.....	8
- Plan.....	8
- Principsektion.....	9
- Referensbilder.....	9
- Volym.....	10
- Volym på nära håll.....	12
- Detaljer.....	13
- Belysning.....	14
- Material.....	15
Frågeställningar.....	16

BAKGRUND & PLACERING

Platsen för paviljongen vetter mot St Eriksplan och den västligaste parkentrén. Höjdskillnaden på cirka sex meter kommer bidra till att synliggöra paviljongen och ge utblick.

Vy upp mot platån, berg i dagen inramat av Rhododendron.

Skaltest på plats. Rutan motsvarar 6x6 meter. Glipor mellan trädkronorna släpper fram eftermiddagssolen.

YOGAPAVILJONG I VASAPARKEN - ETT MEDBORGARFÖRSLAG

Norrmalms stadsdelsområde är det område i Stockholm som har minst antal kvadratmeter parkyta per invånare. Med Hagastadens utbyggnad kommer denna yta att minska ytterligare. Valet av plats för paviljongen, på en av de höjder som ger den västliga parkedelen dess karaktär, bygger på en tanke om att lyfta fram paviljongen och utnyttja en plats som idag inte har någon tydlig användning, samt spara på parkens plana gräsytor. Genom att grundlägga paviljongen ovan

mark på plintar infästa i berg undviks åverkan i mark vilket gör ingreppet reversibelt. Den upphöjda placeringen erbjuder utblick mot Sankt Eriksplan och signalerar sin närvaro både nedåt och inåt, mot det inre parkrummet. Den ligger på så vis i ett gränsland där man kan finna lugn utan att behöva känna sig varken instängd eller utlämnad. Förhoppningen är att det ska gå att skapa en fridfull plats i stadsbruset, med meditativ överblick över omgivningarna.

För många sinnebilderna av yoga, här utförd i en paviljong med omslutande grönska.

"Yoga är ett grundläggande begrepp i indisk filosofi, psykologi och religion och var i äldre indisk tradition beteckning på ett flertal olika fysiska och kontemplativa tekniker. I västvärlden används termen "yoga" inte sällan i en snävare betydelse och avser vanligen en nutida form av Hathayoga, uppfattad som "yoga as exercise", med fokus på de ställningar som kallas asanas."

- wikipedia -

I utformningen av paviljongen och vid val av plats finns några behov att ta hänsyn till kopplat till yogatraditionen:

- **Riktning och fokus**

Riktningen mot öster är bra om man som i asien yogar på morgonen, men här yogar man på eftermiddag/kväll, och främst på sommarhalvåret. Viktigt är att undvika bländning av tex stark förmiddagssol, men däremot gärna vända yogarummet mot den mildare kvällssolen.

- **Lugn och harmoni**

Rummet bör utformas för att skapa harmoni och lugn. Det är bra att skärma bort buller, omkringliggande aktiviteter och förbipasserande, samt undvika överraskande eller skrämmande ankomster mm.

- **Utsikt och ljud**

Störningsmoment i blickfång eller ljudmiljö bör undvikas för att möjliggöra koncentration, vilket är svårt att uppnå.

Dock kan en tillbakadragen placering bidra till en distanserad och kontemplativ utsikt mot samhället, där upplevelsen av trafikljud reduceras till ett bakgrundsbrus.

- **Entré**

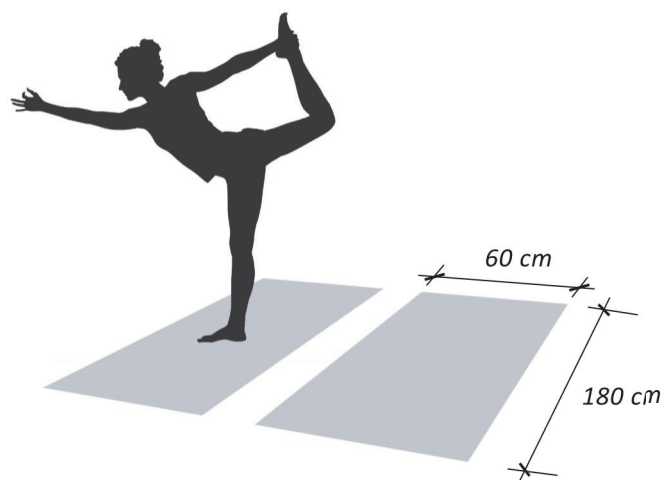
Ankomstväg och entréfunktioner ska bidra till att medvetandegöra inträdet i ett harmoniskt rum där man känner fokus och respekt för platsen.

- **Klimat**

Rummet ska erbjuda ett tort, inbjudande golv och skydd mot regn och rusk.

- **Storlek**

Ytan som erbjuds ska medge att yoga tillsammans, men inte kännas ödslig när man är själv. Paviljongen ska inte ge plats för yogaklasser eller större sammanhang.

Vid utövandet av yoga används för det mesta en matta med dimensionen 60x180 cm. Uppdraget angav en cirkelformad yta om med 5 m i diameter som riktlinje. Paviljongens föreslagna storlek beror på platsens byggtekniska förutsättningar och på yogaaktivitetens utrymmeskrav vilket resulterat i ett golv med dimensionen 5x7m, vilket ger en trevlig yta för 3-7 utövare – eller vid optimal placering max 10 (baserat på en svängutrymme mellan mattorna på 0,3m) plus en ev. instruktör (se bild disposition).

Yogapaviljongen skall ta hänsyn till Stockholms stads generella krav, med vissa mindre reservationer. Utöver det finns några riktlinjer att följa i kommande process.

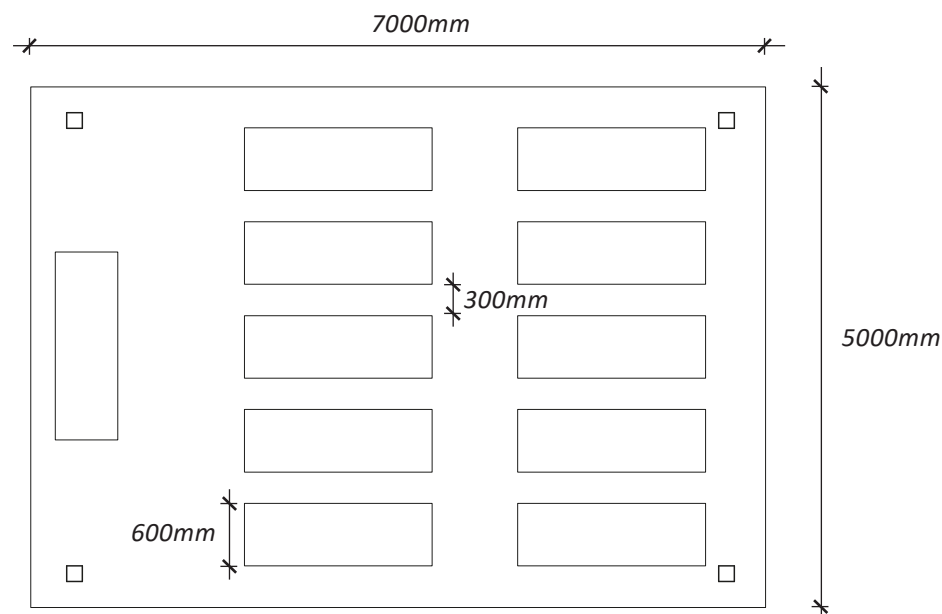
- **Materialval**

Golvmaterial ska om möjligt vara varmt, mjukt (icke stumt) och under tak.

Väggarna måste vara transparenta, tex genom användandet av spaljeer. Klätterbara objekt ska undvikas, liksom glas. Taktäckning kan utföras med papp eller plåt, med en lutning om minst 1 %.

- **Underhåll och förvaltning**

Material ska väljas för långsiktig hållbarhet med utformning/infästning så att skadade delar enkelt kan bytas och/eller renoveras.

Potentiell disposition av paviljongens golv. Se kommande avsnitt om förslaget.

- **Tillgänglighet**

Yogagolvet skall utformas så att man som rullstolsburen kan rulla fram till och upp på det. Ramplutning får vara max 1:12.

- **Trygghet**

God belysning är viktigt, utan att för den delen bli för stark eller bländande. Paviljongen ska inte vara ett gömsle eller inbjuda till nattviste, vilket gör belysning och transparens är centralt.

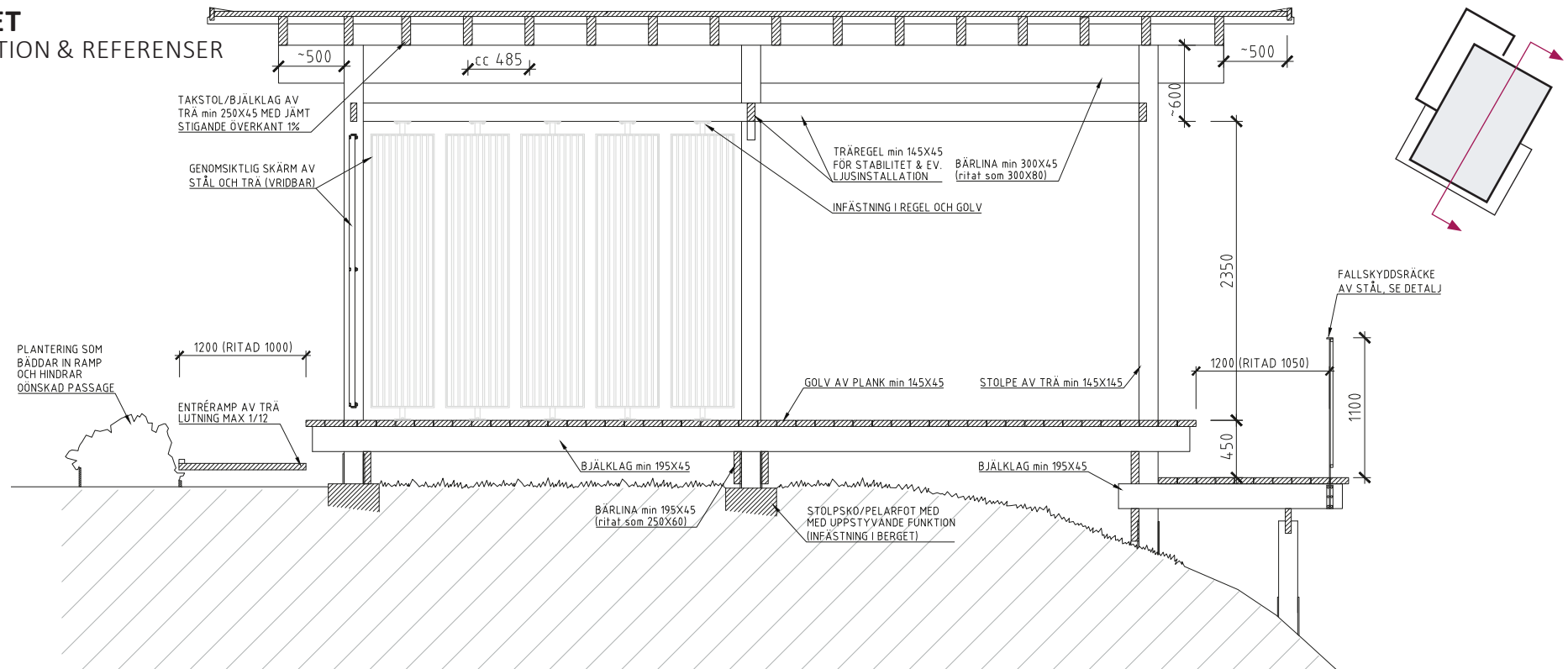
- **Fallrisk**

Fallskydd måste uppföras vid höjd över 50 cm och vara oklättringsbart där fallrisk överskrider 1,5 m.

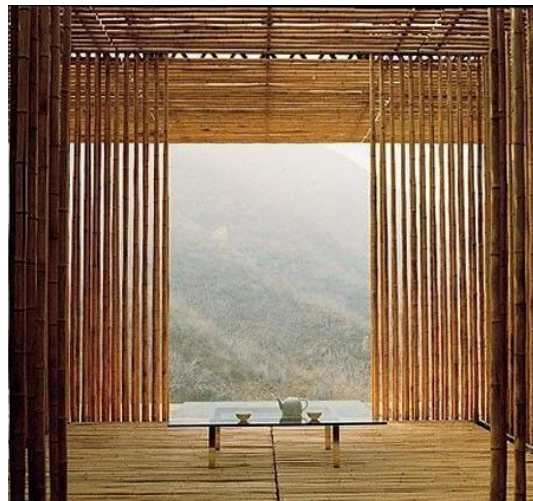

FÖRSLAGET

PRINCIPSEKTION & REFERENSER

Sektion/Elevation tagen mitt i paviljongen. Huvudprincipen är två nivåer, två flak, där den ena är yogaytan, den andra en smalare terrass.

Transparent skärmverkan, vertikalitet.

Robust stomme med synlig konstruktion.

Omsorg om detaljerna höjer helheten.

Känslan av flygande flak med taköverhäng.

FÖRSLAGET

VOLYM

Vy från sydväst. Öppen sida med vy mot Sankt Eriksplan och eftermiddagssolen.

Vy från nordväst. Den slingrande stigen möter paviljongen och dess sidoentré. En lågmäld plantering hjälper paviljongen att smälta in i landskapet.

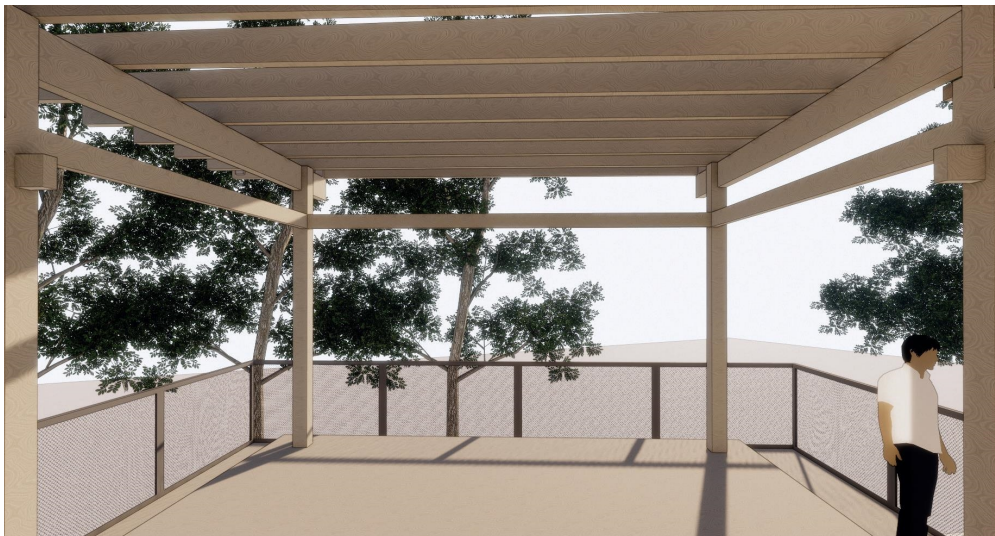
Vy från nordost. Här möter paviljongen det befintliga parkstråket (asfalt). En stenmjölsyta och en smal plantering framför paviljongen fyller utrymmet mellan gångväg och entré.

Vy från sydost. En lägre nivå rymmer staketet och bildar en sittkant från huvudytan (yogagolvet). Den lägre nivån möter på denna sida upp den slätande marken.

FÖRSLAGET

VOLYM - PÅ NÄRA HÅLL

Vy inifrån paviljongen. Avskalad enkelhet och transparens med en tydlig riktning framåt. Förslaget bygger på en konstruktion med få bärande vertikala element.

Vy från den sydvästra entrétrappen. Vridbara skärmar stärker rumsligheten utan att göra platsen isolerad.

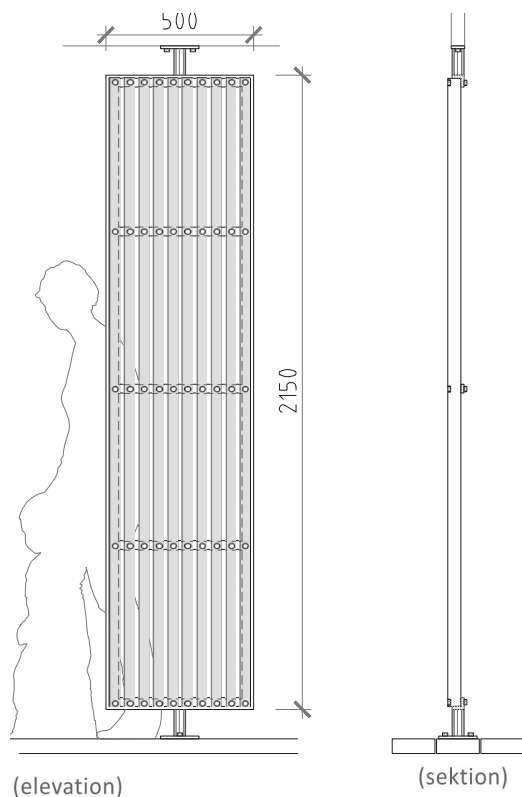

Nordöstra entrén utformas så att man kan nå paviljongen från gångvägen via en ramp som gör paviljongens golv tillgängligt för rörelsehindrade.

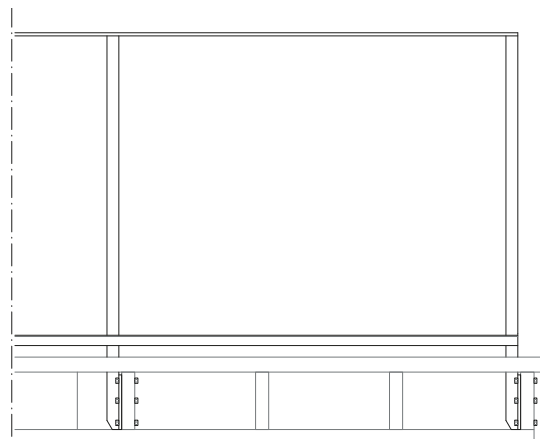
Fallskydd i form av ett transparent staket i stålnät. Staketet anläggs på den lägre nivån för att ge friare utblick inifrån paviljongen.

FÖRSLAGET DETALJER

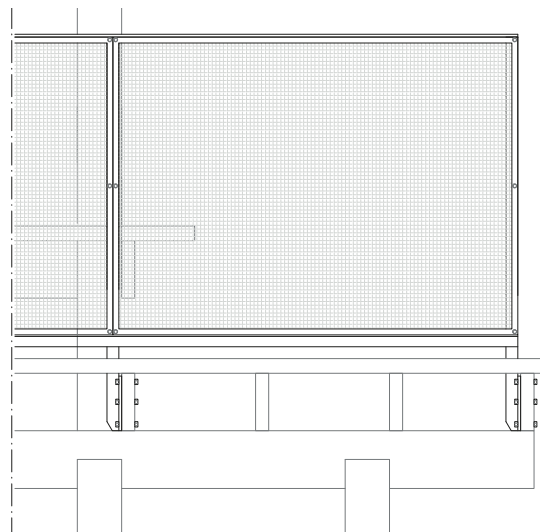

INSYNSSKYDD

Skärmarna utformas som ribbspaljé som skapar avskärmning utan att hindra transparens och insyn. De fästs på en axel och kan på så vis roteras till mer eller mindre avskärmning. Öppningar skall respektera säkerhetsmått (finger och huvudmått) och transparens vara ca 25 %.

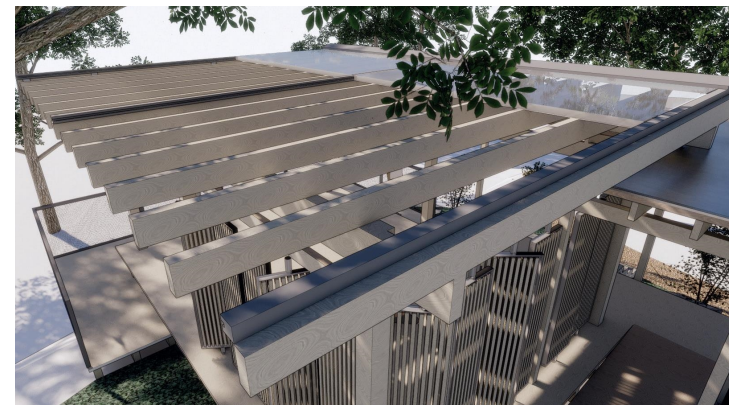
(elevation - bärande stolpar i plattstål)

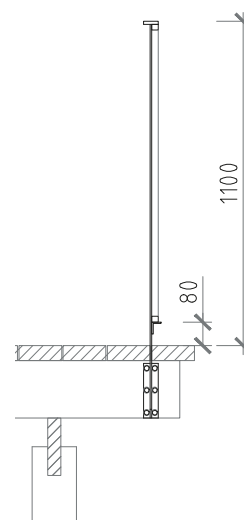
(elevation - modul med finmaskigt nät)

FALLSKYDDSRÄCKE (PRINCIP)

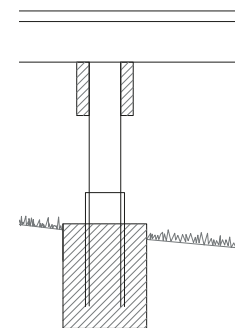
Räcket skall utföras så nätt och transparent som möjligt, samtidigt som det måste vara stabilt. Infästningen av stolpar i bjälklag utförs med svetsade vinkelstål. Mått och c/c-avstånd utarbetas i samråd med konstruktör och med hänsyn till säkerhetskrav (klätterbarhet, säkerhetsmått mm). Räcket pulverlackeras i samma kulör som skärmarnas stålram.

(visualisering - exempel med markis som löper i skenor)

(sektion)

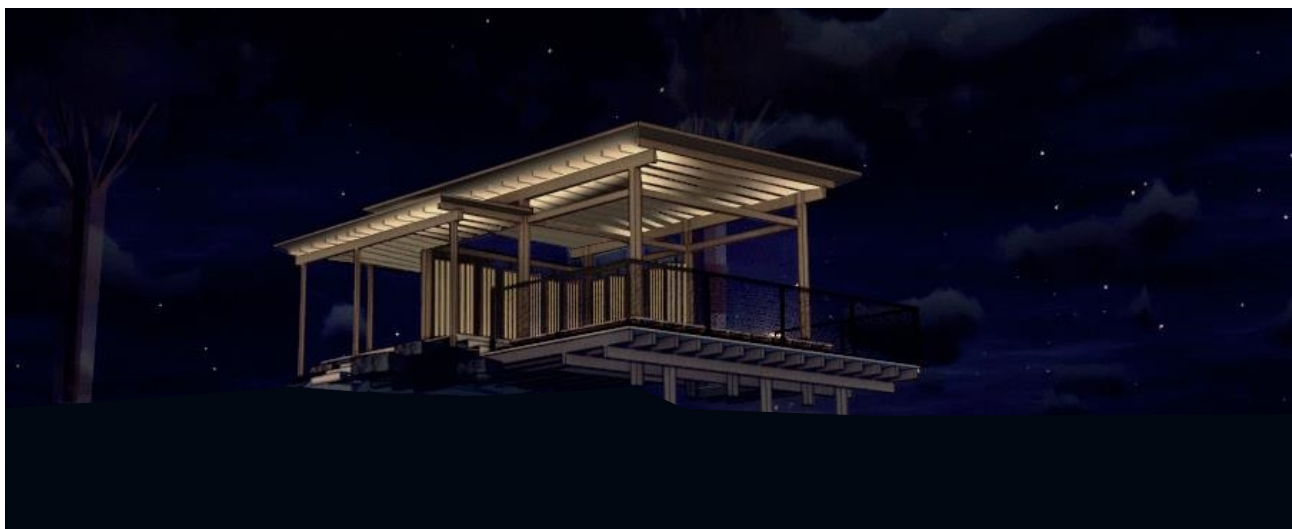
(sektion/elevation)

STOLPARNAS FÖRANKRING (PRINCIP)

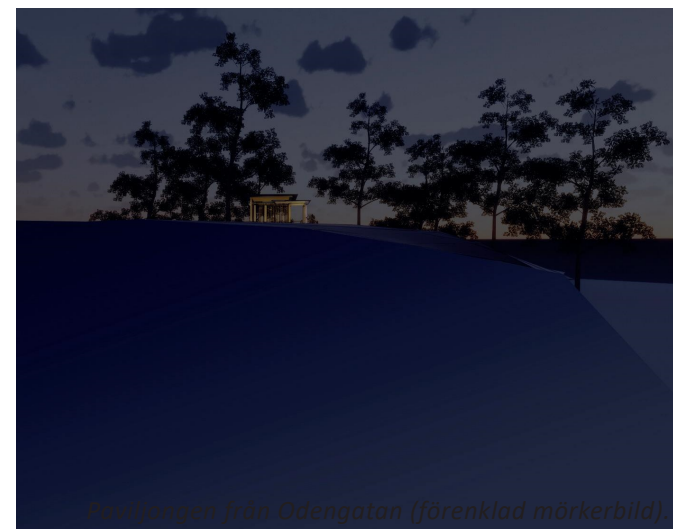
Stolparnas infästning måste stärkas med förhöjda järn/stolpskor i fundament eller borrarade i berget (beroende på markens förskaffenhet). Detta för att motverka sidlasters och böjning. Dessa utformas i samråd med konstruktör.

Vy upp mot paviljongen från parkentrén. Eftersom byggnaden ses lite underifrån blir utformningen av paviljongens konstruktion viktig även ur ett estetiskt perspektiv.

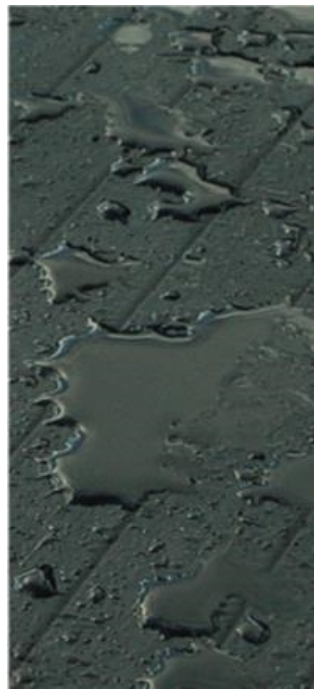
Belysningsidén bygger på ett jämt lågmälat ljus, där armaturer döljs i konstruktionen. Platsen ska upplevas som trygg dygnet runt och där blir belysning ett viktigt hjälpmedel. Belysning och andra installationer skall döljas i konstruktionen och placeras högt upp för att försvåra vandalism.

*Paviljongen från Odengatan (förenklad mörkerbild).
Mörkervy från parkentrén norr om paviljongen ut mot Odengatan (bilden visar en grov uppskattning).*

Linoljeimpregnerad furu är det huvudsakliga materialet i förslaget. Långsamväxande furu med stor andel kärna har bra livslängd och åldras vackert

Takets ovansida, som inte är synligt från parken, är ett rörligt tak av markistyp som går att fälla ut vid behov, men som generellt är indraget.

Trädäcket utförs med kraftigare dimension om 50x145mm och med hyvlad yta på den del som är under tak.

Räcket görs så transparent som möjligt med ett lackerat stålnät i en ram av metall.

Belysningen utförs med infällda armaturer som belyser vistelseytorna med ett varmt sken och lyfter fram konstruktionen.

”Omsorg om detaljerna” blir ett genomgående mantra, både i stomme och infästningar, liksom i materialmöten.

FRÅGESTÄLLNINGAR

VIKTIGA UTREDNINGSFRÅGOR INFÖR PROJEKTERING:

- Detaljutformning skärmverkan och staket
- Belysning och upplevelse inifrån/utifrån
- Infästningar träsammanfogningar etc
- Konstruktionsberäkningar och dimensionering
- Omgivande markarbeten, anpassningar till paviljongen (stigen upp mot paviljongen)